

Történelem 11-12.

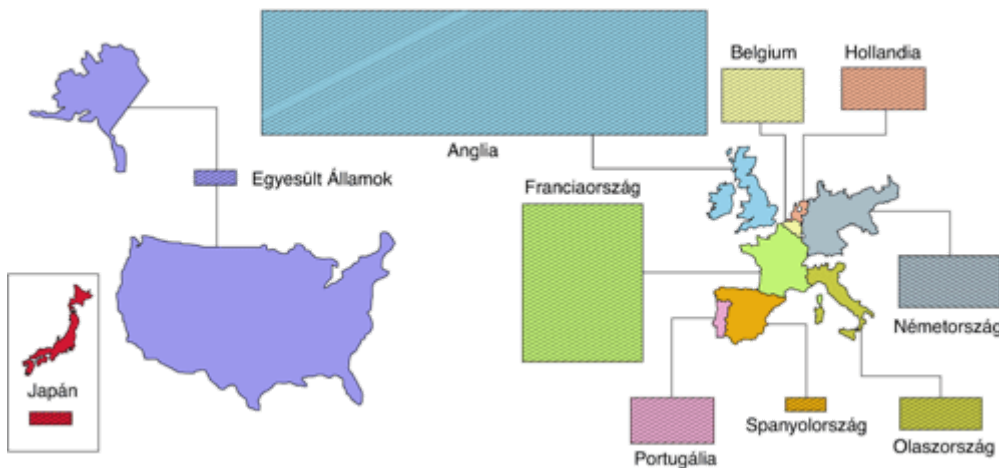
3. forduló

1/4.Oldal

1. *Mostani feladatsorunk kérdései az egyetemes történehez, közelebbről az I. világháború történetéhez kapcsolódnak. Érintünk benne más földrészeken folyó eseményeket is.*

Az I. világháború egyik lehetséges okaként azt nevezik meg a politológusok, hogy az európai nagyhatalmi politika hagyománya volt a szövetségi rendszerek léte. Ezek a szövetségek részben a világrendet alapozó békék fennmaradását garantálták, részben pedig olyan kényszerlépéseket, amelyeket háború esetén a szövetséges feleknek meg kellett tenniük. Tankönyveink ismertetik a kettős szövetségi rendszer (antant-központi hatalmak) kialakulásának eseményeit – most idézzük fel a múltat hasonló szövetségek keresésével. Az alábbiak közül melyik nem tekinthető ilyennek?

- A A napóleoni háborúk hét koalíciója. C A Monroe-elv
 B A Szent Szövetség D A krími háború Oroszország elleni szövetségesei.
2. A szövetségi rendszerek érdekvédelmi szervezetek is voltak: a németek „élettér”-vágya, az angolok „három C”-je vagy a németek „három B”-je világossá tette, hogy a világhatalmi elképzelések mellett az ütközések másik oka az volt, hogy a gyarmati rendszer a 19. század második harmadának a végére kialakult. Az új, fejlődő kapitalista államok viszont új elosztást kívántak. Vizsgálja meg figyelmesen az arányosított ábrát!

A 10 legfejlettebb ország területe és gyarmatai a 20. század elején

Melyik az az ország, amelynek gyarmatainak területe arányában leginkább meghaladja az anyaország területét?

- A Franciaország B Belgium C Németország D Olaszország

3. A hadbalépések idején a felek ún. mozgóháborúban gondolkodtak. Ebben az esetben a többfrontos küzdelem biztos győzelmet ígért azoknak, akik erre nem kényszerültek rá. Vessük tekintetünket a térképvázlatra!

A szerbiai hadszíntér már nem létezik térképünkön.

Mely országok segítették a középhatalmi szerepben tetszelgő Osztrák-Magyar Monarchiát, hogy legyőzhesse és „megbüntethesse ellenségét, és létrejöhesse a „balkáni front”? Figyelem, a válaszokban egy hamisat rejtettünk el – melyiket?

- A Bulgária B Bosznia C Németország D Törökország

2/4.Oldal

4. A nyugati fronton alakult ki először az állóháború. A harcoló felek beásták magukat az ún. lövészárkokba. Különböző technikai eszközöket építettek az első vonalban a lövészárkokrendszer elé, hogy fékezék az ellenfél rohamát. A válaszokban van egy hamis elem is – melyik?
- A Szögesdrótakadályokat húztak ki. C Aláaknázták az első vonal előtti sávot.
- B Spanyol lovasokkal nehezítették a terepet. D Géppuskafészeket építettek.
5. Bár a „nagy háború” fontosabb eseményei az európai kontinensen játszódtak, a német gyarmatok (lásd Középkorai Történelmi Atlasz vonatkozó térképei!) is frontvonalak voltak. Mely ország katonái nem vették ki részüket a német gyarmatok fölszámolásában?
- A Anglia C Franciaország
- B Japán D USA
6. A háború nemcsak a szárazföldön folyt, hanem a tengereken is. Mindkét fél igyekezett felhasználni haderejét a másik semlegesítésére, elpusztítására. Milyen eszközzel nem harcoltak tengeri ütközetben?
- A torpedóvető naszáddal C tengeralattjáróval
- B hajóról felszálló egyszárnyú repülőgéppel D csatahajóval
7. Az 1915-ben nyíló olasz front próbára tette a katonákat is, a hadvezetést is. Az olaszoknak a síkságról kellett megtámadniuk a hegyeket uraló osztrákokat, az Alpok és a Dolomitok elképzeltetlen harci körülményeket produkáltak. Ráadásul az olasz frontra többségükben alföldi ezredek kerültek be; a katonák egy része már az alkalmazkodás során harcképtelenné válhatott. Hogy milyenek voltak a körülmények, erről így vall a kortárs:
- „Megindul a pergőtűz... Percről percre fokozódott a tűz ereje s tartott ötven órán át éjjel-nappal szakadatlanul... A védő nem tehetett ez ellen a pokol ellen semmit... Az egész vidék rengett, a nappal sötét volt a füsttől, az éj világos volt a rengeteg számú robbanástól. Elviselhetetlen, fojtó lőporgázok feküdték meg az egész vidéket. Minden közlekedés a lövészárkainkban lehetetlen volt, étkezés, víz hordása ki volt zárva... Az első percekben felülkerekedik az életösztön, a pokoltól meglepett ember akarva nem akarva azon gondolkodik, hova lehetne menekülni. De a vaspör csak nem múlik, kővel vegyesen egyre jobban zuhog. A menekülés gondolatát a csendes kétségbeesés váltja fel. Az ember belátja, rémülten látja be, hogy menekülés nincs. Az idegek a végsőkig feszülnek, majd beáll az apáthia, a csendes rezignáció, a végzetbe való beletörődés. Az ember egy ideig megüvegesedett szemekkel bámult a borzalomba, majd a kéz önkéntelenül a cigaretta vagy a pipa után nyúl – s a varázslat a bátor szívben meg van törve.”*
(Dittrich Ede - Kún Vilmos - Pilch Jenő: Az olasz háború)
- Mi volt a forrásban szereplő "pergőtűz" szakkifejezés szövegbeni jelentése? Jelölje meg a helyes választ!
- A Nagy erejű tüzérségi támadás, amely meg kívánta akadályozni a lövészárkokban lévő támadást
- B Nagy erejű tüzérségi támadás, amely fel akarta számolni az ellenfél tüzérségi állásait.
- C Nagy erejű tüzérségi támadás az első vonalak ellen, amely pszichikailag előkészítette a támadást.
- D Nagy erejű tüzérségi támadás, amely szét kívánta zilálni a hátsó vonalak utánpótlási rendszerét.

3/4.Oldal

8. A románok 1916-ban léptek be az antant oldalán a világháborúba, hogy megszerezzék az ígért területeket: Bukovinát, Erdélyt, Tiszántúlt. Bár ők kényszerültek először különbéke megkötésére 1917-ben, amikor a Németország, a Monarchia és Bulgária hadereje „lemosta őket a pályáról”, mégis folytatták a harcot, sőt 1920. június 4-ig, a trianoni béke aláírásáig a legmesszebbre jutottak bárkinél a Magyar Királyság területén. Meddig?

- A Szolnokig
B Ceglédig
C Budapestig
D Győr elővárosáig

9. A nyugati fronton kialakult állóháború hosszú távon fölemésztette a haderőt: mind az emberállományt, mind az anyagi tartalékokat. Nem csoda, hogy újabb és újabb támadásokkal akarták mozgóháborúvá visszaalakítani a hadi eseményeket. Ebben különböző eszközök is szerepet játszottak, azaz a segítségükre voltak. Az alábbiak közül van egy, amelyet már korábban is alkalmaztak. Melyik az?

- A mustárgáz-támadás
B kézigránát
C nagy hatótávolságú ágyú
D tank

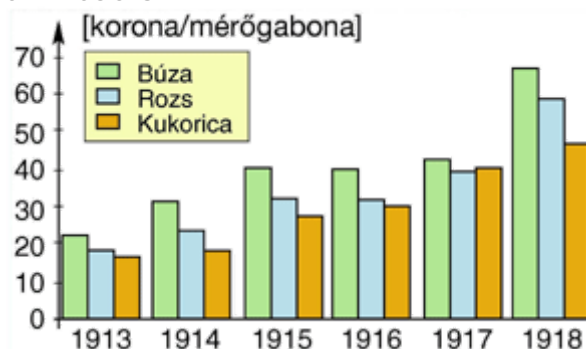
10. A háború csak kezdetben korlátozódott kizárólag a frontokra. Az elhúzódó harci események egyre jobban igénybe vették a hátszínre – lassan (először a központi hatalmak országaiban, majd az antant-országokban is) kialakult a hadigazdaság. (Lásd milyen volt a kiinduló helyzet:)

A NAGYHATALMAK NEMZETI JÖVEDELME, NÉPESSÉGE ÉS AZ EGY FŐRE JUTÓ JÖVEDELEM 1914-BEN			
Ország	Nemzeti jövedelem (milliárd dollár)	Népesség (millió)	Egy főre jutó nemzeti jövedelem (dollár)
Egyesült Államok	37	98	377
Nagy-Britannia	11	45	244
Franciaország	6	39	153
Japán	2	55	36
Németország	12	65	184
Olaszország	4	37	108
Oroszország	7	171	41
Ausztria-Magyarország	3	52	57

Később a termelés visszaesése (munkaerőhiány, állathiány, háttérpar hiánya) egyre jobban mutatkozott, különösen a mezőgazdaságban:

TERMÉSEREDMÉNYEK A HÁBORÚ ALATT (MILLIÓ TONNA)			
Év	Búza	Kukorica	Burgonya
1913	4,55	5,36	5,45
1916	3,27	2,68	4,63
1918	2,58	2,39	3,12

Természeredmények az Osztrák-Magyar Monarchiában
Ezzel együtt járt az infláció is.

Terményárok az Osztrák-Magyar monarchiában

Hova vezetett mindez? Egy hamis választ is elrejtettünk – jelölje!

- A Éhséglázadások törtek ki a háború derekától.
- B A folyamatos készletcsökkenés a jegyrendszer bevezetéséhez és a fekete gazdaság (feketézők, csencselők) kialakulásához vezetett.
- C Az általános testi leromlás előkészítette a világ- és kontinentális járványok terjedését.
- D A frontvonalakon is lehetetlenné vált az ellátás; hiába voltak kiképzett, hadviselt katonák az első vonalakban, ha készleteik (se hadi, se emberi ellátás) nem voltak.

4/4.Oldal

11. Ugyanakkor következett be az, amit a női emancipáció vezetése, tüntetései a 19. század utolsó évtizedei óta követeltek: a nőknek tere nyílt a munkában, a közéletben:

A nők bevonása olyan következményekkel járt, melyet a béke sem tudott teljesen felszámolni. Fölsorolunk négyet – köztük van egy hamis – melyik?

- A A nők bevonása meghatározta a családi élet és a családszerkezet megváltozását.
- B A nők a munka és munkabér mellé állampolgári jogokat is követeltek és kaptak.
- C A nők ügyetlenebbek: megszorodtak a munkahelyi és közúti balesetek, akadozóbb lett az állami és hivatali apparátus munkája.
- D A leszerelt tömeghadseregeket nehezen lehetett visszailleszteni a civil életbe.
12. Hiába volt híres a rehabilitáció – a sérült emberek nem tudtak élni a lehetőségekkel. Ezt nemcsak a kortárs képek, filmhíradók támasztják alá, hanem az irodalmi emlékek is.

Keleti-féle speciális gyártmányok:

Amputált ön?
Akar ön elegáns, a célnak teljesen megfelelő

műlátat vagy műkezet?
Ez esetben szíveskedjék bizalommal a 34 év óta fennálló **KELETI J.** budapesti orthopédia műintézetéhez fordulni. Keleti műlátat és műkezet, járó és támogatói a legjobbak a világon! Elegáns, könnyű járás! Több évi jótállás! Kifogástalan technikai kivétel. Az összes betegápolási cikket eredeti gyári árak mellett szállít

KELETI J.
Budapest, Koronaherceg-u. 17.
Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hiába voltak sikerek, hiába harcolta a központi hatalmak katonái idegen országokban, még a legbizakodóbb német stratégák is legfeljebb 1919-ig képzeltek elhúzni a háborút.

Így születtek meg a magyarázatok a későbbi kudarcra – közülük az egyik alapjában hamis!

- A Az áruló nemzetiségek lepaktáltak az antanttal.
- B A hátország gyávasága és élvezethajszája elszakította a civileket a frontkatonáktól.
- C Az idegen nyereszkezők eladták az országot
- D A bolsevik propaganda miatt az első vonalából hazaszöktek a katonák.